

SLIKA I CRTEŽ U PSIHOTERAPIJI DJECE

DUBRAVKA ŠIMUNOVIĆ

POVIJEST SLIKE I CRTEŽA U PSIHOTERAPIJI

OPĆENITO

- još u drevnoj Grčkoj filozofi povezuju stvaralačke mogućnosti pojedinca s njegovim duševnim stanjem
- kraj IX. stoljeća: - francuski psihijatri Tardieu i Simon
  - prvi radovi o likovnom stvaralaštvu duševno bolesnih
- 1907.g. Reja:
  - niječe namjeru likovnog stvaranja duševno bolesnih
  - potvrđuje značenje slike i crteža u komunikaciji duševno bolesnog i njegove okoline

- registrira sličnost crteža duševnog bolesnika i djeteta
- crteža
- 1921.g. najvrijednija publikacija (Morgenthaller):
  - promatrajući duševnog bolesnika došao je do vjerovanja da je kod njega bolest potaknula stvaralaštvo i slikanje drži neposrednim proizvodom bolesti
- 1922.g. Prinzhorn, objavljuje svoje djelo u kojem kaže da slike i crteži duševno oboljelih nisu rezultat bolesti već izraz oboljele ličnosti pojedinca
  - ukazuje na komunikacijsko značenje slike i crteža, ne samo u životu duševno bolesnih
- Jung:
  - koristi sliku i crtež kako bi utjelovio bolesnikove osobne frustracije, želje, fantazije i konflikte
  - govori da su slike i crtež alternativa verbalnoj komunikaciji, te da kreativne sposobnosti koje se razvijaju dovode do izlječenja

POVIJEST U HRVATSKOJ

- 1956.g. počinju se proučavati slike i crteži duševno oboljelih
- klinika za neurologiju, psihijatriju, alkoholizam i druge ovisnosti Kliničke bolnice "Dr. Mladen Stojanović", u Zagrebu
  - provodi se sustavno znanstveno istraživanje slike i crteža pod vodstvom dr. Branka Pražića

UTJECAJ FREUDA

- snažno utječe na tijek i znanstvenost u pristupu proučavanja likovnog izraza
- uvodi pojam SUBLIMACIJA
- studija o psihoanalizi malog Hansa – prvo objavljeno djelo koje govori o psihoterapiji djeteta:
  - tijekom rada s Hansom susreće se s problemom kako komunicirati s djetetom
  - dolazi do zaključka da je nužno promijeniti tehniku liječenja koja neće biti isključivo verbalna, te da treba uvesti spontane aktivnosti kao što su igra i potreba sa likovnim izražavanjem

PREDNOSTI KORIŠTENJA SLIKE I CRTEŽA U PSIHOTERAPIJI

- jako dobro se koriste u terapiji s autističnom, mutističnom, elektivno mutističnom djecom, te djecom koja mucaju ili su neurotski inhibirana
- pogodni su i obiteljskoj psihoterapiji
- oni su bliži nesvjesnom nego verbalna komunikacija pa je sa njima lakše iznijeti nesvjesne sadržaje
- ponekad mogu biti najlakši, a katkad jedini mogući način komunikacije
- dijete uz pomoć crteža može izreći svoje želje, maštanja, sukobe, oslikati obiteljske odnose, te pokazati otpor postupku liječenja

UPORABA ART-TERAPIJE

- dječji odijel bolnica i klinika
- škole
- dječji vrtići
- prognanički i izbjeglički kampovi
- druge ustanove gdje djeca borave dulje vrijeme

ANALIZA DJEČJEG CRTEŽA

- pozornost treba obratiti na nekoliko elemenata kao što su:
  - kontekst u kojem dijete crta
  - djetetova dob
- pri analizi dječjih crteža pozornost moramo obratiti na:

Potez

Boje

Predmete

POTEZ

- prelagan - upućuje na bojažljivost, hipersenzibilnost, introvertno i često vrlo suzdržano dijete
  - može biti znak potrebe za više pažnje, odobravanja i pohvala
- križanje – kada dijete križa prikazane likove i predmete vjerojatno se boji da će pogriješiti, te da neće nacrtati sliku dobro kao ostala djeca
  - treba pohvaliti njegovo umijeće kako bi ga ohrabрили
- prenaplašen – upućuje na agresivno i hirovito dijete

BOJA

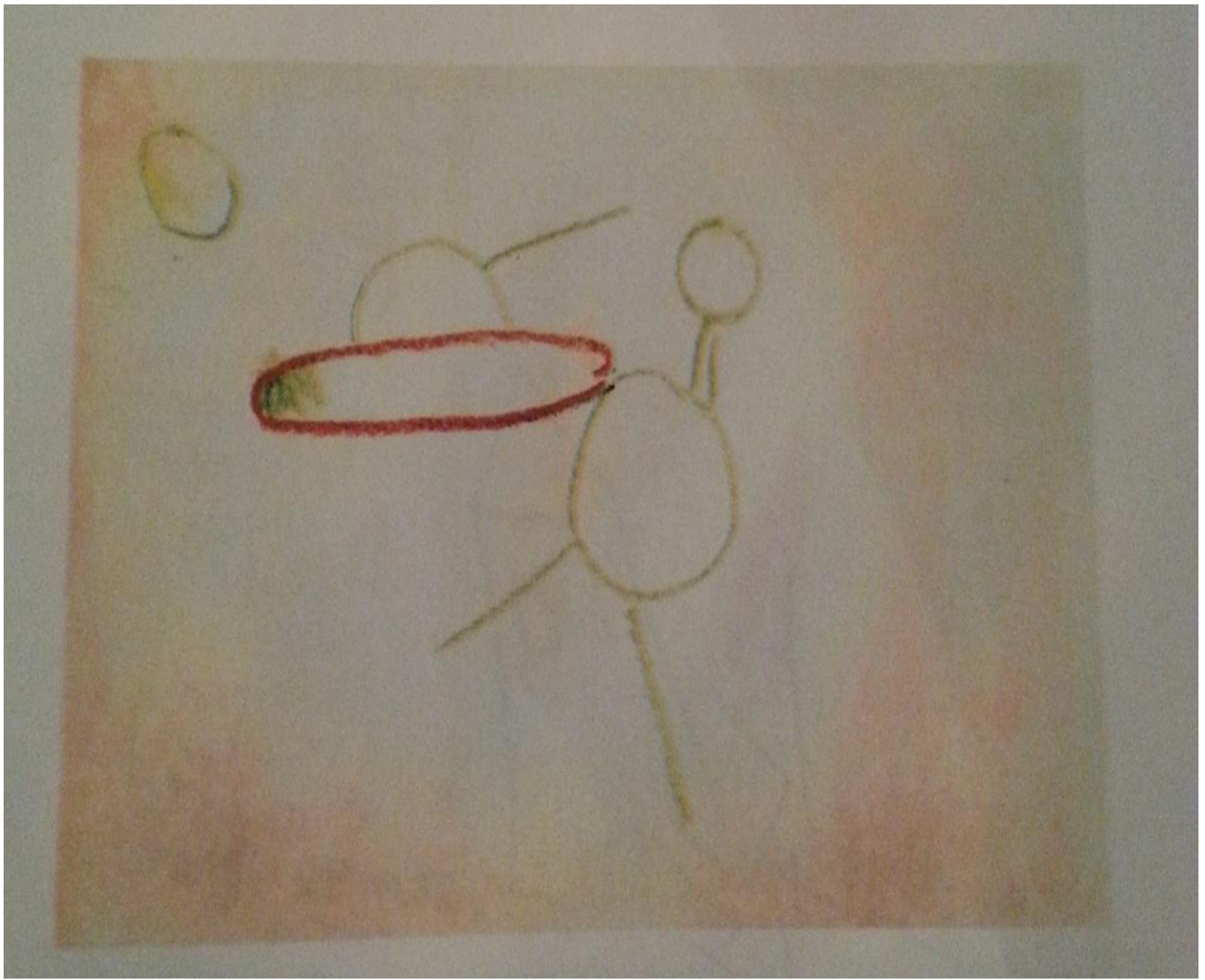
- možemo ih podijeliti na: - toplo-hladne
  - aktivne i pasivne
  - pozitivne i negativne
- plava - najčešće upotrebljavana
  - ostavlja najjači dojam
  - asocira na apsolutni mir i ravnotežu
  - tumači se kao izraz potrebe za druženjem (Kondič i Dulčić 2009.g.)

- **crvena** - borbenost, strast, snaga, samosvijest
  - pretjerana uporaba može biti znak uznemirenosti
- **zelena** - boja koja smiruje, boja nade, života i optimizma
  - u crtežu se procjenjuje kao znak potiskivanja emocija
- **žuta** - uporaba te boje pokazuje da je dijete otvorenije i emocionalnije od drugih
  - može upućivati na ljubomoru i nesigurnost
- **crna** - uporaba te boje može ukazivati na nesretno ili depresivno dijete koje je u strahu od nekog ili nečeg
- **ljubičasta** – upotrebljavaju je djeca koja su smirena i s lakoćom se nose s ljudima i događajima oko sebe

PREDMETI

- neki elementi mogu biti povezani s dječjim strahovima
- neki od predmeta koje dijete može nacrtati su: čudovišta, zmije, kukci, pauci
- raspored predmeta nacrtanih na papiru, može nam puno toga reći o djetetovom psihološkom stanju
- pozitivan sadržaj: ispunjena podloga slike ili crteža
- negativan sadržaj: praznina i neispunjeni dio papira

TIPOVI CRTEŽA I SLIKA TIJEKOM PSIHOTERAPIJE

- Transferne slike i crteži – slike i crteži u kojima se pojavljuje transfer
- Problemske slike i crteži – slike i crteži u kojima se pojavljuju problemi zbog kojih je pacijent upućen na psihoterapiju, te konflikti koji su pozadina simptoma
- Transferno-problemski slike i crteži – jednaki su problemskim slikama i crtežima, samo što su istovremeno na njima prisutni i oslikavaju transferni elementi koji odnos

Bye!

